

Lainsäädännön tulee luoda edellytykset vihreän siirtymän investointien houkuttelemiseksi

Suomi näkee vihreässä siirtymässä suuria mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille sekä koko kansantaloudelle. Suomeen saatetaan investoida kymmenien miljardien eurojen edestä erilaisten vihreiden siirtymän hankkeiden muodossa tällä vuosikymmenellä, jos kaikki menee niin kuin hallitus ja alan etujärjestöt uskovat ja toivovat. Tähän on kaikki mahdollisuudet. Tämä kuitenkin vaatii sen, että Suomi pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan täysimääräisesti eivätkä esimerkiksi investointien vaatimat lupaprosessit kestä tarpeettoman pitkään. Suomi on onneksi lainsäädäntömuutoksella nopeuttamassa tällaisten investointien lupaprosesseja. Tämä ei kuitenkaan yksinään riitä, vaan Suomen investointiympäristö tulee tehdä investoinneille kaikin mahdollisin keinoin houkuttelevaksi.

Lue koko artikkeli seuraavilla sivuilla.

Aki Aapio, Senior Associate
Aki.aapio@dkco-law.com

Akin erikoisalaa ovat erilaiset yritysjärjestelyt sekä kiinteistö- ja energiaoikeus. Hän avustaa yritysasiakkaita myös sopimus- ja yhtiöoikeuteen liittyvissä kysymyksissä.

Vedystäkö uusi öljy

Vihreä siirtymä tulee vaatimaan tulevina vuosikymmeninä satojen miljardien eurojen arvosta investointeja globaalisti. Euroopan unionissa uskotaan, että vety voi olla merkittävä tekijä vihreässä siirtymässä etenkin aloilla, jotka on vaikea sähköistää. Vedyn etuna on se, että sitä voidaan valmistaa vedestä elektrolyysin avulla. Tämä vaatii sähköä. Kun elektrolyysissä käytetään vihreää sähköä niin myös vety on niin sanottua vihreää vetyä, jota voidaan sitten edelleen käyttää esim. vihreän teräksen tai muiden ”vihreiden” tuotteiden valmistuksessa. Vihreästä vedystä toivotaankin uutta vihreää polttoainetta ja muun muassa maakaasun korvaajaa raskaan teollisuuden prosesseihin, joita ei voida helposti sähköistää kuin myös tehokasta tapaa varastoida energiaa. EU on kertonut suunnittelevansa muun muassa kolmen miljardin euron rahastoa, jolla voitaisiin kattaa puhtaaseen vetyyn sijoittavien yritysten riskejä minkä lisäksi komissio on hyväksynyt yli kymmenen miljardin edestä valtion tukia vetyalalle.

Suomella on monta kilpailuetua

Vihreän vedyn tuotanto vaatii valtavat määrät vihreää sähköä kuten tuulivoimaa. Tuulivoimakapasiteetti onkin lisääntynyt Suomessa viime vuosina merkittävästi ja tulee edelleen kasvamaan. Suomen EU:ta ja muun muassa länsinaapuriamme kunnianhimoisempi tavoite olla hiilineutraali jo vuonna 2035 ei ole pelkkä arvovalinta vaan se näyttää muuttuvan myös kilpailueduksi Suomelle. Suomen valtava, suurimmalta osin vielä käyttämätön, tuulivoimapotentiaali on ensiarvoisen tärkeää etenkin vetyinvestointien houkuttelemisessa Suomeen, sillä arviolta yli puolet vetyhankkeiden kustannuksista tulee sähkön hankinnasta.

Suomesta houkuttelevan investointipaikan tekee edullisen uusiutuvan energian saatavuuden lisäksi vakaa ja hyvin toimiva sähköverkko sekä vahva teollinen ja energia-alan osaaminen sekä kaukolämpöverkot, joiden avulla elektrolyysistä syntyvä hukkalämpö voidaan hyödyntää tehokkaasti. Suomessa on myös saatavilla runsaasti makeaa vettä sekä biopohjaisia hiilidioksidin lähteitä prosessien tarpeisiin.

Suomeen onkin suunnitteilla tällä hetkellä useampia vetyinvestointeja esimerkiksi Harjavallan Suurteollisuuspuistoon, Lahteen Kymijärven voimalaitokselle ja Porvooseen Nesteen jalostamon yhteyteen. Pohjalaismaakunnat ovat näissä investoinneissa hyvin edustettuina, sillä tällä hetkellä suurin yksittäinen julkisuuteen tuotu hanke on kehitysyritys Flexensin kaavailema puolen miljardin euron arvoinen tuotantolaitos Kokkolaan, joka valmistaisi puhtaasta vedystä ja ilmasta kaapatusta tyypeistä ammoniakkaa lannoiteteollisuuden tarpeisiin. Samaa kokoluokkaa on CPC Finlandin ja saksalaisen Prime Capitalin suunnittelema 450 miljoonan euron arvoinen vetylaitosinvestointi Kristiinankaupunkiin, joka käyttäisi omien tuulivoimaloidensa tuottamaa sähköä.

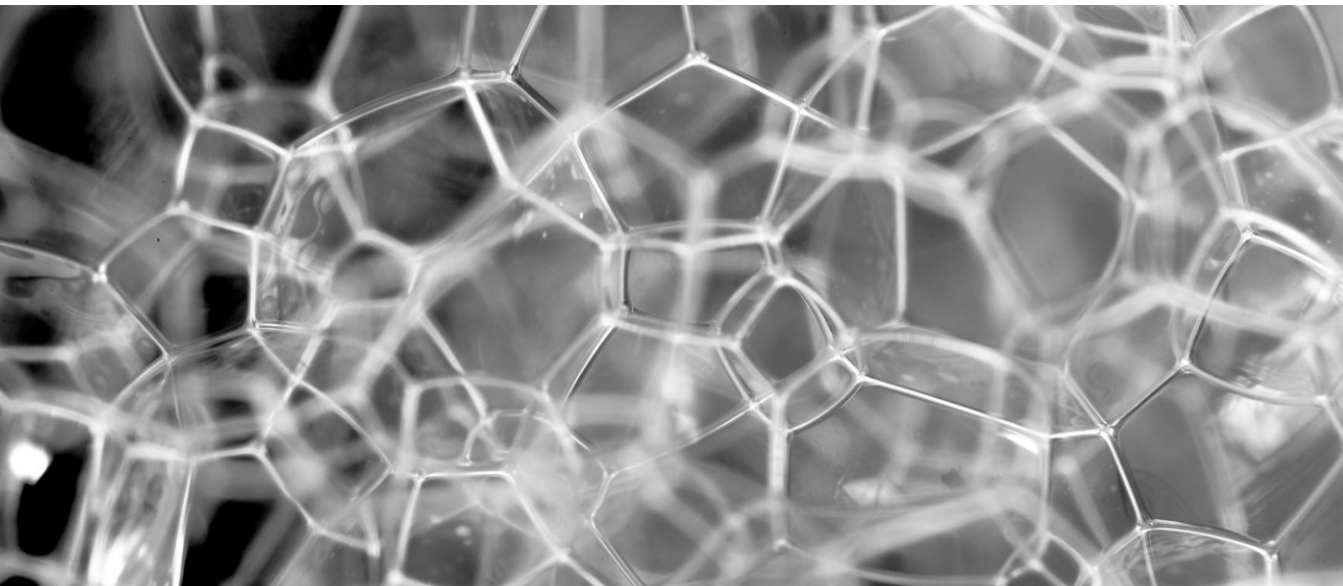
Sujuvat lupaprosessit ovat tärkeitä investointien syntymisessä

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi Suomen houkuttelevuuden kannalta tärkeitä asioita ovat ennakoitava toimintaympäristö, maankäytön suunnittelu sekä lupamenettelyjen sujuvuus. Viime vuonna julkaistussa konsulttitoimisto Boston Consulting Groupin suomalaisten yritysten vihreän siirtymän luomia vientimahdollisuuksia tutkivassa raportissa todetaan, että vientimahdollisuuksien syntymistä voidaan edistää muun muassa nopeilla lupaprosesseilla ja sääntelyllä, joka mahdollistaa tulevaisuuden ratkaisujen kokeilun ja kehittämisen kotimarkkinoilla.

Tämän vuoksi ympäristöministeriön helmikuussa julkistama ja EU:n määräaikaiseen asetukseen perustuva ohjeistus vihreän siirtymän investointeja edistävien hankkeiden etusijaisuudesta lupakäsittelyssä on tervetullut uudistus. Uudistuksen ansiosta yritykset voivat hakea hankkeelle etusijaa ympäristönsuojelulain mukaisten ympäristölupien ja vesilain mukaisten vesitalouslupien lupakäsittelyssä aluehallintovirastoissa tietyin edellytyksin vuosina 2023–2026. Uudistus koskee muun muassa sellaisten hankkeiden lupakäsittelyä, jotka liittyvät vihreän vedyn valmistamiseen ja hyödyntämiseen tai akkumateriaalien valmistukseen eli hankkeisiin, joita on suunnitteilla myös Pohjanmaalle. Lupaprosessin sujuvoittaminen lisää Suomen kilpailukykyä kehittyvillä vihreän siirtymän aloilla, joilla nopeus on valttia, kun uusia toimialoja luodaan lähes nollasta.

Etusijan tavoitteena on vauhdittaa lupahakemuksen käsittelyn nopeutta niin, että kokonaiskäsittelyaika olisi keskimääräisiä käsittelyaikoja lyhyempi. Hallituksen esitykseen HE 128/2022 vp on kirjattu tavoite, että lupakäsittely kestäisi enintään 12 kuukautta. Käsittelyajan laskenta alkaa etusijamenettelypyynnön toimittamisesta lupaviranomaiselle. Nopeutettu menettely ei ole kuitenkaan automaatio vaan vaatii hakijalta aktiivisia toimenpiteitä, kuten sen osoittamista lupaviranomaiselle, että kyseessä on AVI-käsittelylain 2 A §:n mukainen vihreän siirtymän hanke ja hankkeen yhteydessä toimitetaan ”ei merkittävää” -haittaa selvitys (DNSH-selvitys), jolla osoitetaan, ettei hanke aiheuta merkittävää haittaa yhdellekään EU:n taksonomia-asetuksen

Kokonaisuus ja asenne kuntoon

Nopeutetut lupaprosessit ovat yksi asia, jotka auttavat Suomea houkuttelemaan vihreän siirtymän investointeja Suomeen. Ne eivät kuitenkaan tuo merkittävää, jos minkäänlaista kilpailuetua Suomelle suhteessa muihin EU-maihin, jotka ovat velvoitettuja noudattamaan samaa EU:n määräaikaista asetusta. Suomen täytyykin laittaa ”oma pääty” kuntoon kaikilta muiltakin osin. Tämä koskee niin osaavan työvoiman saatavuutta kuin maankäyttöä. Yhtäältä kysymys on asenteista, kuten miten suhtaudumme tuulivoiman kaavoittamiseen omassa kotikunnassamme. Kunnan vastuulla olevasta maankäytön suunnittelusta ei saisi muodostua estettä tuotantolaitosten tai tarvittavan infrastruktuurin rakentamiselle. Esimerkiksi norjalaisen Blastr Green Steelin Inkooseen kaavailemaa yli neljän miljardin euron terästehdasta ja vetylaitosinvestointia suunniteltiin aluksi Pohjois-Norjaan, mutta koska paikalliset kunnat eivät halunneet rakentaa tuulivoimaa kunnan alueelle päätettiin investointi siirtää Suomeen.

Toisaalta kysymys on lainsäädännöstä ja viranomaisten riittävästä resursoinnista, kuten esimerkiksi työperäisen maahanmuuton prosessien sujuvoittamisessa osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Poliitikkojen tuleekin mahdollistaa vihreän siirtymän eteneminen ja investointien Suomeen syntyminen tekemällä Suomesta entistä houkuttelevampi investointiympäristö. Tämä koskee edellä mainittujen lupaprosessien sujuvuutta ja nopeutta, mutta myös pidempiaikaista vakautta ja johdonmukaisuutta Suomen ympäristötoimissa ja siihen liittyvässä lainsäädännössä. Suomeen investoivalla yrityksellä tulee olla näkyvyyttä vuosikymmenten päähän. Hallituksen odotetaan näinä viikkoina julkistavan Suomen vetystrategian, jossa määritellään suuntaviivoja pidemmälle tulevaisuuteen. Tämä on yksi tärkeä edistysaskel Suomelle, sillä vastaava strategia monella muulla maalla jo on.

Yksilötasolla puolestaan, lainsäädäntöön tai viranomaisten toimiin vaikutusmahdollisuutemme ovat rajalliset. Voimme silti jokainen vaikuttaa siihen, miten päätämme asennoitua käsillä olevaan muutokseen. Vihreä siirtymä koskettaa kaikkia suomalaisia, joten jokaisen yksilön asenteella on merkitystä sen kannalta, miten sujuvasti vihreä siirtymä Suomessa etenee, oli kyse sitten maanomistajasta, yrittäjästä tai kuntapäätäjältä. Kun maailma siirtyy kohti hiilineutraalia aikaa, on Suomella oltava rohkeutta edetä tämän kehityksen kärjessä. Viimekädessä kansakunnan asenne ratkaisee sen, tuleeko vihreästä siirtymästä ja vihreästä vedystä seuraava Nokia Suomelle.

DKCO

DKCO on erikoistunut vaativaan liikejuridiikkaan ja omaa asiantuntemusta yhtiö- ja rahoitusoikeuden, kaupallisen sopimusoikeuden, työntajaoikeuden sekä julkisten hankintojen alalla.

Palvelemme yrityksiä, yrittäjiä ja julkisyhteisöjä.

Me luomme asiakkaillemme edellytyksiä menestykselle työskentelemällä asiakkaiden kanssa tiiviissä yhteistyössä, sitoutumalla toimeksiantoihin henkilökohtaisesti ja luomalla yhdessä uusia rohkeita ratkaisuja.

Lue lisää: dkco-law.com

DKCO